

Ogranak Matice hrvatske u Trogiru

Gradska vrata 4 • 21220 Trogir

• IBAN/žiro-račun: HR6023300031100030033 • MB 3756122 • OIB 99946832705

Mob. 091 781 3878 / e-mail: drdankaradic@gmail.com

Djelatnost Ogranka Matice hrvatske u Trogiru je, između ostaloga, čuvanje i njegovanje izvornosti i osobitosti hrvatskoga jezika. Stoga je Predsjedništvo Ogranka Matice hrvatske u Trogiru, po objavi sarajevske tzv. deklaracije o zajedničkomu jeziku objelodanjene 30. ožujka 2017. godine, donijelo IZJAVU, koju posebno podržava i član Ogranka Matice hrvatske u Trogiru, dogradonačelnik Radovan Slade Šilović.

I Z J A V A

Ove godine slavimo 175. obljetnicu utemeljenja Matice hrvatske i 50. obljetnicu Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog jezika, dvije osobito važne obljetnice u hrvatskoj povijesti, koje su mnogo pomogle osvješćivanju hrvatskoga naroda.

Nastojeći hrvatski jezik spasiti i očuvati za buduće naraštaje mnogi su intelektualci i domoljubi zbog toga stradali i bili proganjeni.

Na 50. obljetnicu Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog jezika jugonostalgicari, «napredna inteligencija», Yu-inicijatori «nalegoše na jezik hrvatski» (kako reče ljetopisac pop Martinac iz Grobnika opisujući hrvatski poraz od turskih osvajača na Krbavskom polju, god. 1493.), dakle, «nalegoše» na narod hrvatski.

Najavili su u medijima, 28. ožujka o. g., na dan potpisivanja Bečkoga dogovora (28. ožujka 1850.), donošenje tzv. deklaracije o zajedničkom jeziku u Sarajevu (deklaraciju namjerno pišemo malim slovom), a jedno i drugo polazi od iste pretpostavke: Hrvati i drugi narodi govore jednim, «zajedničkim» jezikom. Sarajevska tzv. deklaracija o zajedničkomu jeziku objelodanjena je 30. ožujka, kao jasni politički poticaj, izazov i nasrtljivi pokušaj buđenja novoga jugoslavenstva, usprkos činjenici da je na popisu iz god. 2011. više od 95 % političkih Hrvata odabralo za svoj jezik naziv hrvatski i usprkos ustavnoj definiciji hrvatskoga jezika, označena međunarodnim brojem - kodom, i pravu svake države u svomu ustavu nazvati svoj jezik u skladu s voljom većine svojih građana.

Tzv. Sarajevska deklaracija, kao prvi otvoreni jugomanifest, na tragu je Vuka Karadžića i njegova članka Srbi svi i svuda, koji je objelodanio 1849. a bio je dogovoreni poziv jedne nove jezikoslovne struke, «znanstvene» struke posvemašnjega ili djelomičnoga nijekanja i nepriznavanja hrvatskoga jezika. U proteklih oko 170 godina, od objave Karadžićeva članka, ta je zamisao i poticaj o nijekanju postojanja i obezvrjeđivanja hrvatskoga jezika imala svoje uspone i padove, ali je uvijek ostala živa i budna, čekajući svoj trenutak pokušati nametnuti se svim, pa i nedopuštenim sredstvima. To je neprekinuti slijed, u kojemu su a limine odbijeni, pa čak i dijabolizirani svi pokušaji utvrđivanja stvarnih razlika između hrvatskoga i srpskoga jezika. Treba se samo prisjetiti napadaja na knjigu

Petra Guberine i Krune Krstića, Razlike između hrvatskoga i srpskoga jezika (1940.), na koje se okomio Jovan Vuković i napadaja Aleksandra Belića, na Benešićevu Gramatiku hrvatskoga ili srpskoga jezika (1937.), napisanu na poljskomu zato što je u njoj napisano oko 2.000 riječi (naravno, ima ih mnogo više, osobito u strukovnomu nazivlju), koje su različite u hrvatskomu od istoznačnih u srpskomu, i određeni broj riječi koje u srpskomu znače jedno a u hrvatskomu sasvim drugo. Ništa se u biti nije promijenilo ni danas, samo je poteškoća nakon što je izvučen iz srpskohrvatskoslovenačkoga (kako su nazivali jezik više godina u školskomu sustavu stare Jugoslavije) «zajedništva», još više popolitičen, kako vidimo na primjeru ove, pravim imenom «jugoslavenske» odnosno protuhrvatske tzv. deklaracije.

Danas je vrijeme kada je hrvatski književni jezik veoma popolitičen, pa se nekada i samo spominjanje hrvatskoga jezika naziva «genocidnom radnjom», a lektore zovu «bijesnim psima», koji kvare «naš zajednički jezik».

U takvu ozračju, okupila se, od Splita do Beograda, družina prikriivenih Jugoslavena i jugonostalgičara, pod vodstvom i na poticaj slabašne «jezikoslovke» Snježane Kordić, potaknuta njezinom knjigom Jezik i nacionalizam i slijedeći zamisli unitarističkoga i posrbljujućeg Pravopisnog uputstva Bože Maksimovića «Kundaka», «ministra prosvete» iz god. 1929., te donijela tzv. deklaraciju.

Budući da se radi o pokušaju okupljanja na propalnoj jugoslavenskoj podlozi i ciljevima nekoga novog zajedništva, novim «zajedničkim jezikom», čudimo se da je nisu objelodanili na ekavici, kao što je to učinio, god. 1967. crveni Tanjugov bilten s Deklaracijom o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

Ovo karadžićevsko i zajedničko «načertanije» izravno je nasrnuće na hrvatski jezik i hrvatsko narodnosno biće. Ako se prešuti i omalovaži ova protudeklaracija (jer je svojim odrednicama suprotna Deklaraciji, iz god. 1967.) i zanemari hrvatski jezik, s kojim i u kojemu jesmo ono što jesmo, svoji na svomu, nemojmo se začuditi, u nekim budućim sudbonosnim previranjima, zajedničkomu «srpskohrvatskobosanskocrnogorskomu jeziku». Jer, kako je lijepo rekao naš veliki jezikoslovac, prof. Radoslav Katičić: «Međutim, sve ovisi o nama samima, o tome kakav ćemo otpor kao narod pružiti. Hoće li to biti jedan jezik, to zavisi od nas. Ako to ne želimo prihvatiti, ništa se ne može dogoditi.» (Slobodna Dalmacija, 29.3.2017.).

S jezikoslovne razine, tzv. deklaracija je posve promašena, prazna i besadržajna. S političke točke gledišta, vidljivo je da se radi o polazištu, koje zagovara jedinstveno jugoslavensko kulturno područje, oslonac jugozablude, koja se može sažeti u sljedeće: jedan jezik, jedan narod, jedna država. S povijesnoga stajališta, to je ponavljanje već doživljenih zabluda, propaloga ilirstva i unitarističkih jugoslavenskih snova, Bečkoga i Novosadskoga dogovora, uvijek i iznova s krvavim završetkom. Što se tiče ustavnoga stajališta, ona je protuustavna i izravno je suprotna čl. 12. hrvatskoga Ustava, kojemu se ti jugonacionalisti i unitaristi protive.

Politički pamflet, tzv. Deklaracija, je ispod jezičnih standarda priznatih i u SFRJ, kada govori o jednomu zajedničkom jeziku s više varijanata. Ako je jedan jezik, s više varijanata, zašto su onda objelodanjeni više puta, iz obaju državnih sjedišta, objasnidbeni rječnici Jovana Ćirilova (Srpsko-hrvatski rečnik varijanti/Hrvatsko-srpski rječnik inačica, 1989., 180 str.) Brodnjakov (Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika, 1998., str. 632) i Samardžijin (god. 2015., 599 str.).

Postavlja se pitanje: «koja je razlika između varijante i jezika? Po tom istom načelu, značilo bi da su hrvatski, slovenski, češki i ruski varijante slavenskog jezika», kako je to slikovito dočarao akademik August Kovačec, tajnik Razreda za filološke znanosti HAZU (Slobodna Dalmacija, 29.3.2017.), s kojim se posve slažemo. Ili da ovu tvrdnju razvijemo

do kraja, pa da kažemo da su švedski, norveški i danski, čiji se govornici dosta dobro razumiju, inačice nekoga zajedničkog «skandinavskoga» jezika, koji ne postoji, i nitko pametan ne trudi se nazivati ga «zajedničkim» jezikom, premda su nekoliko vremena živjeli u jednoj istoj državi. Ali ipak, «zajedničari» su uporni, pa Ivana Bodrožić («hrvatska» ? književnica) kaže «..postoje četiri standardne varijante koje se u svakoj državi mogu imenovati onako kako to te države žele. Ako se 75 % međusobno razumijemo, znači da se radi o jednoj lingvističkoj osnovici ... a meni se čini da se jezik kojim smo govorili na neki način raspao ..» (Jutarnji list, 31.3.2017.). Što bi rekli Makedonci i Bugari ako bi im se pokušalo nametnuti «zajednički» jezik, premda se razumiju i više od 80%?

Slažemo se s dr. Markom Alerićem s Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, kada o međusobnom razumijevanju govornika različitih jezika, kaže: «Povremeno se javljaju neki koji podmeću tezu o zajedničkom jeziku jer se, to je njihov glavni argument, razumijemo, pa se onda, eto, radi o istom jeziku. Međutim, svatko osjeća i može prepoznati da su to različiti jezici. Slični su na leksičkoj razini, ali na unutarjezičnim razinama, koje su puno dublje, oni se razlikuju.» Slažemo se i s njegovim tvrdnjama o tzv. posljedicama političkih spletkarenja jezikom, odnosno o slobodi miješanja, o uzajamnoj otvorenosti i prožimanju različitih oblika i izričaja tzv. «zajedničkoga» jezika, kada ističe:«Takva teza pokazuje potpuno nepoznavanje teorije standardnog jezika. Standardni jezici se i oblikuju zato da bi bili normirani i da bi se što manje mijenjali. Ako standardni jezik nije normiran, propisan, nego ako slobodno prihvaća sve i svašta što dolazi iz drugih jezika, tada standardni jezik ne postoji... To vodi u kaos, u nemogućnost oblikovanja jezika, što znači i nacionalnog identiteta. Ako nemamo svoj standardni jezik i ako ponovno propitujemo načela njegova normiranja, vraćamo se u razdoblje prije 150 godina... Mi se ne ćemo približiti i više poštovati jedni druge ako ne poštujemo činjenicu da taj drugi ima svoj jezik..Potpuno je besmisleno to što govore da trebamo ujednačiti jezik, promijeniti jezičnu politiku tako da prihvatio druga jezična obilježja.. Po tom bi onda svi jezici na svijetu trebali biti isti.» (Večernji list, 30.3.2017.)

Hrvatska se inteligencija znala obraniti od svih jugoslavenskih (a jugoslavenstvo je opasnije i od velikosrpstva, kako to reče umni Milan Šufflay) napadaja i u osobito teško komunističko vrijeme a to će znati i sada, pamteći riječi akademika Katičića na HTV-u, u emisiji Hrvatska za pet, da je u Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika stvorena podloga za pobjedu u Domovinskom ratu s njegovim besprimjernim junaštvima i za državu koja je njime dobivena. Pomoć svim spomenutim težnjama i zaprjeka budućim možebitnim ugrozama bit će i najavljeno novo imenovanje Vijeća za normu hrvatskoga jezika i donošenje Zakona o hrvatskomu jeziku, što zdušno pozdravljamo i podržavamo.

PREDSJEDNIŠTVO OGRANKA
MATICE HRVATSKE U TROGIRU